

TRYPHIODORI AEGYPTII

Grammatici, & poëtæ, Ilij excidium.

Iano Pelusio Crotoniata interprete.

Parmæ Typis Erasmi Viothi. M. D. XCII.
Permissu Superiorum.

AD LECTOREM.

Crotoniata lector
Non dat tibi talenta
Cræsi, Midæq; gazas:
Sed hunc breuem libellum,
Qui dextera & sinistra
Fundit, pluitq; odores,
Floresq; suaue olentes
Phœbi, & nouem sororum.
Non hic leges Gigantes
Ioui necem minari,
Nec Herculis labores,
Thebæq; centiportæ
Pugnata bella quondam:
Sed Ilium Deorum
Opera, manuq; factum,
Virtute non Atridæ
Maioris, aut minoris,
Ducumq; fortiorum
Immanibus duellis:
Sed dirutum probrosi
Dolo malo Sinonis:
Et artibus Pelasgis.
Iuxta videbis actam
Priamum iacere truncum,
Pereunte, & igne Troia,
Carere terra, & igne.

TRYPHIODORI AEGYPTII Grammatici, & poetæ, Ilij excidium.

IANO PELVSIO CROTONIATA INTERPRETE.

ARGVMENTVM.

Graiugenæ feſſi bello, feſſiq; labore,
Inſtar montis equum diuina Palladis arte
Aedificant: Troes decepti fraude Sinonis,
Illum per Scææ diſruptæ limina portæ
Intra vrbem ducunt. Per amica ſilentia Lunæ
E Tenedo redeunt ad littora nota carinæ,
Et iunctæ Ducibus, quos pinea clauſtra tenebant,
Inuadunt vrbem ſomno, vinoq; ſepultam,
Ciuibus & cæſis vaſtant à culmine Troiam.

ORRIBILIS belli finem, longosq; labores,
Atque dolos Danaûm ſub equina mole latentes,
Palladis auxilio Argiuæ quam fecit Epeus,
Dic mihi Calliope, nullisq; ambagibus vtens,
Martis Enyalij pugnas, ſtragesq; virorum
Troiani belli, memora properante camęna.
Iam tandem obſidio decimum confecerat annum,
Desierantq; Duces ſæuire in prælia ferro,
Atque tot abſumptis communi Marte maniplis,
Ceſſantes haſtæ per Dorica caſtra, domosq;
Iliacas, ſpreta belli ratione iacebant:
Thoracum nil vſus erat, gladijq; coruſci
Nulla minabantur lethalia vulnera, nulla
Spicula torquebant arcus: compage ſoluta
Ferratos clypeos laxarant vincla: nec vllus
Armorum fulgor campo radiabat aperto,
Aut procul emiſſæ feriebant ſcuta ſagittæ.
Quin & equi ſocios alij in præſepibus ægris,
Aurigas alij traiectos corpora telis,

 Demiſſi

Demissi caput in terram lumenq; gemebant.
Actorides fuerat falsa sub imagine cæsus
Armorum, Aeacides violentum fulmen in hosteis
Occiderat, iuxta confossus Apollinis aras.
Antilochumq; senex Nestor lugebat ademptum:
Aemonia Hypsiphidem: spatiosa Meriona Crete.
Teucrorum vero terror Telamonius Aiax
In media sylua (Furijs vltricibus actus)
Sangine Dardanium proprio tepefecerat ensem.
Nec miseri Troes plorabant Hectora tantum,
Ter patris ante oculos raptatum mœnia circum,
Sed socios etiam pro libertate peremptos
Vrbis Dardaniæ. Lycij Sarpedona flebant,
Quem genitrix enixa Ioui, cum milite multo
Miserat auxilio Priamo, Troiæq; ruenti,
Sæua Menetiadæ sed truserat hasta sub Orcum:
Rheso etiam Thraces cæso sub nocte dolosa,
Ante suos quam posset equos ad Pergama ferre,
Ad tumulum inferias, & tristia dona ferebant.
Ipsa necem propter nati Tithonia coniux
Cęlestem subijt nubem, tristisq; , diei
Abdiderat lucem, sæuum testata dolorem.
Agmen Amazonidum dextras exurere mammas
Cui mos, & forteis ad prælia poscere turmas,
Insignem bello lugebat Penthesileam,
Obsessam ad Troiam de Thermodonte profectam,
Fœminea quæ sæpe manu dare terga coëgit
Bellantes Danaos, Agamemnoniasq; phalanges:
Solus eam sed enim victricem cuspidis ictu,
Matre Dea natus Thetide interfecit Achilles.
Et ne præda lupis fieret canibusq; per agros,
Iussit inhumari spoliatam fortibus armis.
Stabat adhuc valido murorum robore firma
Troia Deûm fabricata manu : mora lenta necabat
Argiuum populum : confecta labore Minerua,
Indefessa licet, frustra sudasset: iniqui
Ni vates Helenus fastum, tedasq; perosus
Deiphobi, e Troia Danaos fugisset ad hosteis,
Monstrassetq; viam, qua Troas vincere possent:

Scilicet id ſperans gratum fore munus Atridæ.
Namq́; ſuæ patriæ poſtremam inſtare ruinam
Ora Deo plenus cecinit. Data fata ſecuti
Graiugenæ, longo finem impoſuere duello,
Iliacasq́; domos exuſſit Achaicus ignis.
Venerat interea e Scyro fortiſſimus heros
Filius Aeacidæ, & laudatę Deidamiæ,
Nondum vernabant tenera lanugine malæ,
Et patris immenſum ſpirabat robur, & iram
Ac nullum fugiens belli pro laude laborem,
E Troia voluit ſimulachrum adducere Achiuis
Palladis intactæ ſacrum, & venerabile donum.
Tum monitu Aegiſonæ Diuæ ingenioſus Epeus
Immanem faciebat equum, lethale futurum
Exitium Priamo regi, Phrygibusq́; colonis:
Lignaq́; cædebat nemoroſæ in vallibus Idæ,
Vnde prius Paridi conſtruxerat ipſe Phereclus
Naues principium belli, cauſamq́; malorum.
Ergo cauans vaſtum latera ad latiſſima ventrem,
Aptauit, quanta eſt ampliſſima nauis, vtrinque
Quum remis agitur, rectaq́; æquauit amuſſi
Omnia, quæ poterant tantam complectier aluum:
Deinde cauo fixit ceruicem pectori: & apte
Purpuream fulgente comam commiſcuit auro,
Quæ vincta egregijs nodis, de parte ſuperna
Per totum collum mire ſinuata fluebat.
Impoſuitq́; oculos cyclis poſt iſta duobus,
Ex glauco Beryllo, ſanguineoq́; Amethyſto.
Commiſtis igitur glauco rubroq́; colore,
Aſpectus fulgebat equi, fundentibus ignem
Luminibus dextra & læua: (mirabile viſu)
Ex puro argento conantes mandere frenum
Tornauit dentes, maliſq́; infixit vtriſq;.
Clamq́; vias oris magni patefecit, vt inde
Spirandi incluſis eſſet conceſſa poteſtas:
Per nares etiam manabat anhelitus almus.
Aures temporibus rectas aptauerat ambas,
In ſtatione ſua vigiles, ſemperq́; paratas,
Vt poſſent audire tubas, lituosq́; ſonanteis.

Esse putabatur primum delirus, & amens,
Lumen humi figens: vultuq; immobilis hærens.
Sed subito reserans verborum ex arce dolores,
Horribile est visus iaculari fulmen ab ore:
Dein veluti de fonte sacro Hippocrenidos vndæ,
Mellifluæ effudit magnum niuis agmen, & inquit.
Magnanimi Proceres Martis certissima proles,
Durateus quadrupes tandem est perfectus ab omni
Parte hominum manibus, sed Diuæ Palladis arte.
Si spes vincendi posita est in robore, & armis,
Non tamen absque dolis, per quos stat bellica virtus:
Qui intrepido est animo miles, qui pectore firmo,
Hic me quæso Ducem, & comitem mora nulla sequatur.
Non decet hic frustra longum consumere tempus,
Nec sine felici per castra senescere fine:
Sed dum fata sinunt, dum cœli vescimur aura,
Nec feralis adhuc stamen secat Atropos harpe,
Aeternam factis nobis acquirere famam,
Dedecus & pulchro letho vitare pudendum.
Graia quidem melior res quam Troiana videtur,
Antiqui colubri ni forte & passeris estis,
Ac nidi in platano misera cum prole parentis
Occisæ immemores nobis spectantibus: augur
Si vero noster Calchas tot distulit annos
Occasum Troiæ, & decimo fore dicat vt illa
Victa cadat: vates Helenus cui Phœbus Apollo
Ante alios præscire dedit, venturaq; nosse
Tempora, & Argolicæ genti memoranda referre,
Excidium Troiæ claro denunciat ore,
Victoresq; canit Danaos, classemq; Pelasgam.
Ergo mihi egregij Proceres parete monenti,
Ac potius parete Deo, parete fatenti
Vera Heleno Phœbi pleno, gnaroq; futuri:
Et Danaûm dum rebus adest Tritonia Pallas,
Imbellesq; Phryges Fortuna aduersa fatigat,
Hanc alacres aluum reges subeamus equinam,
...elusa dolis nostris Troiana iuuentus,
Hanc immanis equi pulsantem sydera molem,
Quum sciat esse Deæ votum lustrale Mineruæ,

Sponte sua ducat celsæ ad fastigia Trôiæ.
Prôh scelus infandum? Ledæa virgine prædo
Abrepta, & Spartam blande populatus adiuit
Pergama? & incolumis repetens quas legerat vndas,
Illiacas thalamos Argiuos vexit ad vrbeis?
Haud equidem Inachij si nos genuere parentes,
Atque sumus vere Graiæ telluris alumni,
Vel nos læsa premunt facili connubia raptu,
Per mare semiuirum volitasse sinemus inultum
Classe Phrygem? sunt & nobis nautæq́, ratesq́,
Sunt animi, & vires, sunt fortia pectora bello.
O Proceres, Proceres si tales esse volemus,
Quales esse decet Proceres Mauortis in armis:
Nos quoque Pergameam Troiam capiemus vt olim
Amphytrioniades monstrorum terror, & horror,
Ob sibi cornipedes à Laomedonte negatos.
Semiuiris Phrygibus mecum concurrere in vrbe
Audete: audenti Proceres res ardua nulla est.
Mens eadem cunctis, animusq́, sit omnibus idem,
Vlcisci thalamos violatos pace sequestra
A Duce Dardanio: facta hæc iniuria lecto
Spartano, haud secus ac proprio sit facta cubili,
Quisque animo doleat: nec solos tangat Atridas
Iste dolor: facto tam turpi lędimur omnes,
Lædimur, & patimur spurcissima probra priores
Immerito: mihi quisque suas insurgat in iras,
Inuadatq́, Phryges dapibus, vinoq́, grauatos,
Hicq́, suum tingat Troiano sanguine telum,
Et mihi promissas verbis in littore vires,
In pugna præstet factis tela inter & hostes.
Vos alij vero ex acta laxate rudentes,
Propriaq́, extructis tentoria perdite flammis,
Ac vacuum Ideæ linquentes littus arenæ,
Approperate domum, vastum maris æquor arantes
Confictum ad reditum, vicina ad littora donec
Vobis collectis per amica silentia Lunæ,
De specula det signa Sinon (vt dixerat) igne.
Tunc mihi certatim remos lentate sub vndis,
Nullaq́, segnities eneruet brachia, nulla

Vos mora detineat, tenebræ vel noctis opacæ
Incutiant animo vanum per membra timorem.
Sit pudor ingenitus cunctis virtutis auitæ,
Atque amor innatus laudis, nec quilibet vnquam
Dedecoret longo quæsitam tempore famam:
Vt post exhaustos terræq; marisq; labores,
Quisque suo capiat dignissima præmia agone,
Hostis equos, tripodas, fulgenti ex ære lebetes,
Ac longo Teucris quæsitas tempore gazas,
Ducat & Iliacas ad stamina Graia puellas.
Sed quod debueram vobis ego dicere primum,
Troiani vobis persoluent corpore, vestri
Sanguinis effusi pretium, raptusq; piabunt
Famosi Paridis, Spartanæ & virginis ausus.
Hæc vbi dicta dedit Graijs Laertius heros,
Exiliit stipante senum, iuuenumq; corona.
Tota Ducum series fremuit, super æthera tollens
Consilia, & fidos monitus Ithacensis Vlyssi,
Aeternam cupiens factis extendere famam.
Atque æquare patris laudes, nomenq;, decusq;,
Aeacides Pyrrhus, primus percepta facessit
Verba: velut pullus celerans per prata volatum,
Et strato, phalerisq; nouis elatus, acerbi
Præuenit & scuticam sessoris, & aspera verba.
Facta Neoptolemi Tydides tollit in auras,
Et iuuenem miratus, erat quia talis Achilles,
Consequitur, monstriq; caua se condit in aluo.
Fecit idem fortis Cyanippus, pulchra Comætho
Quem Tydei quondam tedas sortita iugaleis,
Est enixa quidem forti Mauortis in armis,
Sed (placito Diuûm) vitæ breuis Aegialeo.
Affuit huic operi in primis Menelaus Atrides,
Deiphobum cupiens vlcisci: captus amore
Qui Paride extincto, & Troia prohibente, Lacænam
Duxerat vxorem mœchus, raptorq; secundus.
Egregius cursu facta hæc imitatus Oili est
Natus, adhuc retinens prudenti in pectore sensum,
Nec stuprum versans animo, raptumq; puellis.
Hæc eadem excierant tantæ ad præconia laudis

Idomenæa Ducem, toto haud albente capillo.
Cumq; his Nestorides ibat fortis Thrasimedes,
Et Telamone satus Teucer, non vltimus inter
Argolicos Proceres, seu tendere viribus arcum,
Seu potius cuperet membra exercere palæstra,
Corporeq; Eumelus pollens, animoq; Cebetes.
Post hos Testorides Calchas properabat, vt augur
Præscius excidij Troiæ, sortisq; futuræ:
Nouerat hac etenim capturos machina Achiuos
Pergama, & Iliacam sinuosa ad littora prædam
Vecturos Phrygijs humeris. se iunxerat istis
Antyclus Ortygides, quem functum munere vitæ
Graia cohors lugens, in equo tumulauit eodem.
Nec duo Thesidæ tantos fugere labores
Demophoon, Achamasq; trucis duo fulmina Martis.
Peneleusq; Megesq;, ac Antiphates Agapenor.
His etiam Amphidamas se miscuit, Eurydamasq;,
Magnanimi Peliæ de sanguine natus vterque.
Alter & Amphidamas pharetra præsignis, & arcu,
Et ne forte loquax habear, si singula dicam:
Ipse suum conscendit opus postremus Epeus.
Post hæc belligerę facientes vota Mineruæ,
Ibant ad nauem, quam fecerat author equestrem.
Attulit his epulas Diuûm Dea Pallas, & illas
Ambrosia infecit, ne tota luce manentes
Absque cibo, ad pugnas exhaustis viribus essent.
Nec secus ac quando nebularum frigore cælum
Vis niuis addensans, operit terga aspera terræ,
Post liquefacta ruens, tumidum fert flumen ad æquor,
Exiliunt de rupe feræ, celeriq; volatu
Et nemus, & nemoris salebras, & lustra relinquunt,
Ac strepitum horrentes montani fluminis, vna
Ad cęcas fugiunt caueas, cęcasq; latebras,
Semianimesq; metu, & pallentes morte futura,
Hic tacitæ expectant, donec fluat agmen aquarum.
Sic in equo Danai per concaua texta ruentes,
Sustinuere graues non tota nocte labores,
Auribus arrectis captantes aera, fidens
Si forte Aesimides laxaret claustra, vel ipse

Atrides curuo de littore duceret agmen.
Post prægnantis equi posteis valido obÿce clausit
Ianitor occultæ fraudis Laertia proles,
Inq; loco summo sedem vt speculator habebat.
Maior at Atrides dederat mandata ministris,
Vt lapidum vallum, quo cingebatur equestris
Machina, deÿcerent ferro telluris ad æquor.
Nudatam siquidem cupiebat linquere molem,
Ipsa suam vt faciem melius, speciemq; nitoris
Vndiq; conspicua, atque patens, ostenderet hosti.
Illi autem subito fecerunt iussa tyranni.
Ast vbi Sol abiens caput occultauit Eoo
Oceano, & tenebras terris induxit inerteis:
Hæc est præconum populum vox sparsa per omnem.
Extemplo naueis vt solueret, atque rudentes
Nauita, & ardentem vallo supponeret ignem
Miles, humi sternens tot propugnacula, totq;
Aggeribus septas turres. De littore classis
Rhetæo soluens, velum sinuantibus auris,
Cęruleas tentabat aquas Athamantidis Helles.
Sponte sua solus fędatus vulnere corpus
Restitit Aesimides vir fraudulentus, & heros
Ante alios fallax homines, quot terra creauit,
Insidias Troiæ falsa qui mente pararet,
Et Danaûm fraudes absconderet arte Pelasga.
Nec secus ac pauidis quum tendunt retia ceruis
Venantes, syluæq; vagi loca densa pererrant,
Impelluntq; feras ad technas ante paratas,
Vnus frondifero latitat sub tegmine, & inde
Intentis oculis venatica retia seruat.
Sic tunc ipse Sinon signatus stygmate membra,
Et versare dolos primis assuetus ab annis,
Ciuibus exitium Troianis triste struebat.
Sponte sua cæsus quum multo verbere, multus
Fecit vt ex toto manaret corpore sanguis.
Flamma vorax circum tentoria nocte furebat
Interea, immensum ructans ad sydera fumum,
Illi namq; dabat vires Vulcanus, ab antro
Aetnæo immittens varias sine more procellas.

Indicio

Iudicio Paridis Teucris infensa quoque ipsa
Iuno vrgebat opus Saturnia, lucida mater
Tardipedis pariter fabri, immortalis & ignis.
Vix ipsa expulerant nigram crepuscula noctem,
Humenteisq; Aurora polo dimouerat vmbras,
Fama rei tantæ Teucrorum venit ad aures,
Nescio quid referens hostile, haud absq; pauore,
Argolicas abiisse rates, & castra cremari.
Panduntur subito portæ, peditesq; equiteq;
Effusi in latum campum, littusq; relictum,
Explorant Idæ valles, ne forte laterent
Illic insidiæ, aut alibi dolus esset Achiuûm.
Parte senes alia Priamo cum rege iugales
Festinanter equos iungentes curribus, vna
Hostile ad vallum spatiosa ex vrbe ruebant,
Et præ lætitia ad culmen stellantis olympi
Tollebant cum rege manus, Bellona, feroxq;
Quod Mars Troiugenas reliquos seruasset, & vrbem
Quam Diuûm fecere manus mira arte, viderent
Stare suam incolumem, belli obsidione soluta:
Non tamen ad longum ducturi hæc gaudia tempus
Troes erant: siquidem decreta immota manebant
Parcarum: nec talis erat Iouis illa voluntas.
Immensum sed corpus equi, & mirabile textum
Intuiti, extemplo cuncti circum vndiq; fusi
Mirantur, veluti obstreperi Iouis alite visa
Gracculi in annosa quercu, vel vertice saxi,
Post circum strepitant alis, & gutture clangunt.
Consilium sed enim Troianis incidit anceps,
Atque per ora fremor varius turbata cucurrit:
Namque alii fessi bello, longoq; labore,
Hoc opus exosi, quod rex fecisset Achiuûm
Calchantis monitu, & scelerum inuentoris Vlyssi,
In mare vel preceps alta de rupe volebant
Mittere: vel validis aperire securibus aluum:
Vel medio in campo subiectis vrere flammis:
Ast alii quorum (fato impendente) Minerua
Iliadum ob Paridem natis aduersa, mouebat
Pectora, censebant Diuis debere sacrari,

Græcorum foret, ut signum, belliq; peracti.
His dum consultat de rebus, & omnia versat
Consilia in Peius mistus cum plebe senatus:
Deformata gerens vir quidam membra, per amplum
Incedit campum nudus, miserandus & hosti.
Vibices fœdæ, nigroq; cruore tumentes,
Late ostendebant vestigia dira flagelli.
Quum stetit ante pedes Priami scelus, ora priusquam
Solueret, attollens oculos ad sydera flentes,
Supplicibus manibus genua attigit, atque ita Regem
Orans Priamiden, promebat verba dolosa,
Queîs illum, & ciues Troianos cingere posset.
Si miseratus eris Graijs e gentibus vnum,
Et seruatorem Troiæ seruareris vrbis,
Infensum vero Danais crudeliter hostem,
O rex Dardanidûm genus alto à sanguine Diuûm,
Sospes eris; semper tua Troia antiqua manebit:
Atque vltro Hectoridę Pelopëia regna, domosq;
Classe petent, captamq; ferent ad Pergama prædam.
Sic me læserunt Græci, non tale merentem
Supplicium, veriti nequidquam numina Diuûm,
Improbi, & immites semper, semperq; parati
Perdere quem norunt summa virtute nitere
Ante alios Proceres, aliosq; Heroas Achiuos.
Sic etiam Aeacidæ rapuerunt munus honoris,
Atque Philocteten somno, morboq; grauatum
Liquerunt alta in Lemno: fallacis Vlyssi
Insidijs, animam letho absumpsere pudendo
Naupliadæ, nulli bellorum laude secundo.
Me quoque ne deesset quidquam crudelibus ausis,
Atque animum explerent diris cruciatibus, hisce
Affecere malis, secum quia tendere ad Argos
Classe recusaui, sociosq; manere volebam:
Ac mea cædentes taurinis corpora loris,
Et faciem fœdo turpantes vulnere, ventis
[illegible]ntibus à tergo laxarunt lintea, meq;
Deseruere truces peregrino in littore nudum,
Laomedontiadis mactandum morte cruenta,
Quod te per natos, per celsæ mœnia Troiæ,

Per quæ te fecit tam pulchra prole parentem,
Rex generose preces oro ne temne Pelasgi
Supplicis, ac misero vitam concede precanti,
Et miserere mei non digne hæc probra ferentis:
Lætus erit Graius populus, lętiq; Pelasgi
Primores, si me captum periysse tuorum
Audierint manibus. Verum rex maxime regum
Post tibi sponsor ero, ratibus non amplius vncis
Per mare venturos ad Dardana littora Graios,
Viribus aut auctis, multo maiore paratu,
Exinsperato petituros Pergama bello.
Ora, sinusq; scelus lacrymis suffusus obortis,
Dixerat hæc. Priamus miseratus fata querentis,
Dat dextram misero, & verbis solatur amicis.
Hospes pone metum, nostris es tutus in oris,
Et tibi parta quies, nec me viuente timebis
Argiuos in te nulla ratione furentes.
Aequo iure mihi tractabere ciuis vt alter,
Tu modo peruersos ritus, legesq; prophanas
Exue Grecorum, & Troianos indue mores,
Noster amicus eris, nec te tua rura videndi,
Nec patriæ capiet redeundi ad tecta cupido.
Atqui age tu contra, mihi dissere vera roganti,
Quid monstrum hoc immane petit? quis struxit & author
Corpus equi hoc inquam portentum grande timoris?
Dic etiam genus vnde tuum, quo nomine gaudes
Argolidas inter pedites, equitesq; vocari:
Vel potius quis te casusq;, Deusq; per vndas
Egere huc tantis fœdatum corpora plagis.
Reddidit hæc illi responsa vaferrimus heros.
Eloquar hoc etiam, me quando ad talia cogis,
Ac tibi quærenti vera ordine cuncta retexam.
Mi patria eximium est Argos, nomenq; Sinonis,
Aesimon genitor bello præclarus, & armis.
Ex Argo naues huc me vexere Pelasgæ
Sponte: mihi plagas infligere iussit Atrides
Maior, & immitis populorum euersor Vlysses.
Hanc immanis equi molem fabricauit Epeus,
Ante quidem Græcis prædictam voce Deorum.

Si vos in campo fueritis esse relictam,
Noctes atque dies vento vt pulsetur, & imbre,
Fatale est Græcos capturos mœnia Troiæ.
At si (quod moneo, atque hortor pro viribus omneis)
Hæc eadem ruptis muris intrabit ad vrbem,
Atque illam in templo susceperit alma Minerua,
Ad patriam fugient ob bella infecta Pelasgi.
Et ne forte metu me talia dicere credas,
Testoridæ vatis tibi rex oracula pando,
Atque tui nati: Danaos qui venit ad hosteis
Sponte sua, patriam fugiens, patriosq́; penates.
Ergo agite æratis innectite colla catenis,
Et sacram hanc statuam, frenoq́;, auroq́; nitentem,
Pertrahite intra vrbem, venerandæ ad Palladis arcem,
Hęc vbi, conticuit, pressoq́; obmutuit ore.
Nil hostile timens Priamus rex mitis, Achæum
Vestiri iussit chlena, tunicaq́; recente.
Teucrorum mora nulla, manus Vulcania vincla
Alligat & collo funes, tortosq́; rudentes:
Deinde super teretes truncos, lapsusq́; rotarum
Impositum, toto nixu, & conamine toto,
Ad sua damna trahit dirum, & damnabile monstrum.
Verum dulcisonæ citharęq́;, lyræq́; præibant,
Sacrificiq́; chori modulantes carmina, & hymnos,
Pone sequebantur, magna stipante caterua.
Impubes vero pueri, innuptæq́; puellæ
Palladis Argiuæ Troiano more canebant
Numen, & alipedis gaudebant tangere crines,
Dicebantq́; alij, aliæ, delapsus olympo
Hic equus est, Siculo vel conformatus in antro
Mulciberis manibus, multo sudore Cyclopum.
Non sic altus Eryx, nec Dindimus, aut Erymanthus,
Aut Athos, innumeris secuit quem Persa carinis.
Prôh genus humanum stolidum, cui nocte dieq́;
Inconspecta latet nubes obscura futuri,
Et si contingunt, contingunt gaudia vana,
Sed sæpe imprudens illidit crura securi.
Perniciosa comes Ate, nunc qualis ouantes
Troianos sequitur, sponte accersita ruinam

In Troiæ: quantos luctus, quantosq; dolores
Nocte fere media, tacite labentibus astris,
Est Troiæ laturus equus, quem fune reuinctum
Dardanidæ stulti ducunt ad Pergama tanto
Cum plausu, & cantu. flores Simoentis ad vndas
Carpentes pueri intonsi, innuptæq; puellæ,
Pulchra coronabant sparsos per colla capillos
Occisoris equi Troianæ gentis, & vrbem
Versuri in cinerem. Porro terra ipsa gemebat
Pressa rotis solido factis ex ære: sonumq;
Edebant axes tantæ sub pondere molis.
Lignorumq; dabat fremitum compago: sed ipsa
Tracta solo funis complebat puluere cælum.
Ibat ad astra virûm clamor, strepitusq; trahentum.
Tunc nemorosa suis strepuit cum quercubus Ida:
Atque etiam Xanthi sinuosis flexibus vnda
Fluminis insonuit: clanxit Simoesius amnis.
Sed tuba cælestis bella accersita canebat
A Paride, & stultis Phrygibus Lacedęmone Troiam.
Matres atque viri porrecta fronte præibant,
Quamuis ipsa foret via longa, atque aspera valde,
Ac fluuijs dissecta vagis: æquale nec ipsum
Vlla in parte solum. Sonipes Mauortius ibat
Ad sacras aras, ostroq;, auroq; superbus.
Quem Dea, quæ nomen tulit à Pallante perempto,
Brachia supponens coxis ex robore textis,
Impulit: ille super lapsus, & tigna fluebat,
Haud secus ac iaculum, vel cornu emissa sagitta,
Exæquans gressu non lento Troas euntes:
Dardanias donec fatis ingressus iniquis
Est portas: angustus erat quibus angulus: vnde
Iuno viæ accessum facilem, largumq; parauit:
Neptunus vero quatiens immota tridente
Limina portarum, parteis disiecit in ambas.
Prôh cęcas Troum mentes? ter limine in ipso
Fixit equus plantas: sonitum ter clausa dedere
Arma: cohors Teucrûm tanquam præsaga malorum
Mens foret, inceptis ter destitit: attamen acta
Nescio queîs furijs, nullis est territa monstris,
Sed

Sed magis instabat vi summa, & robore toto,
Vt monstrum infelix ad sacram duceret arcem.
Seu quia sic nerant concordes numine Parcæ:
Seu quia sic Troiæ, & Priami peccata merebant,
Troianæ lætam matres hinc inde per vrbem,
Promissæq; viris aliæ, atque aliunde puellæ
Lucinam expertæ, fundentes carmen ad auras,
Cornipedem saltu, & cantu celebrare studebant.
Ast aliæ pluuia ne fędaretur, & imbre
Desuper, in dorso roseos strauere tapetas:
Soluentesq; aliæ glaucæ redimicula mitræ,
Apte connexis ornabant floribus illum:
Tunc quædam capiens habilem matrona lagenam,
Et commista croco fundens Bachëia dona,
Sparsit odorato telluris terga Lyæo.
Vox muliebris erat clamori mista virorum,
Et strepitus pubis iunctus cum voce senili.
Diuitis Oceani qualis vero aduena, & aspræ
Serua hyemis dat turma gruum super aere gyrum,
Et gruit ignorans choreas, & plausitat alis,
Gutture prælongo clangens exosa colonis:
Tales Troiani strepitu, & clamore per vrbem
Partibus in cunctis saltantes ordine nullo,
Intus equum grauidum duxere ad Palladis arcem.
Fronde sacerdotes festa delubra Deorum
Velabant, nudiq; caput Pęana canebant.
Tunc vrgente Deo, Priamëia virgo recusat
Amplius in tectis serua vt fugitiua teneri,
Effringens igitur robusta repagula postis,
More ferebatur vitulæ, quam concitat æstrum.
Armenta, & notas custodis bucula voces
Contemnens, nec potat aquas, nec pabula gustat:
Sed iaculo transfixa, boum septa aspera transit.
Impete fatidico talis Cassandra pererrans
Corde, sacram laurum quatiebat, anhelaq; passim
Tristibus implebat lętam mugitibus vrbem,
..u mandata patris curans, nil verba suorum,
Iuerat in præceps siquidem pudor omnis ab illa.
Nec sic Thersigeri commouit tibia Bacchi

Aemonia in sylua, aut alto in Cytherone vagantis,
Ogigiam vatem, quæ sancto numine plena,
Sæpe caput quassat cinctum vite, atque corymbis.
Vt tunc exiliens erranti mente puella,
Nunc huc, nunc illuc cursans Cassandra furebat:
Tandem percutiens pectus, flauosq; capillos
Vngue secans, taleis effudit ad æthera voces:
O miseri ciues quæ vos dementia cepit?
Quis mentem furor exagitat? quæ vexat Erinnys?
Et mens læua? manu vestra ducatis ad vrbem
Portentum hoc ingens, & detestabile monstrum?
Vltimus iste dies, & nox hæc vltima vobis
Nascitur; æterno claudentur lumina somno.
Hic equus est vterum galeato milite plenus,
Et pariet vobis lethum, patriæq; ruinam.
Nunc Hecubę edentur verissima somnia partus,
Suppliciumq; luet quod Laomedonta manebat,
Ense Neoptolemi genitor mactatus ad aram.
Et triste excidium Troiæ quod distulit annus,
Desinet, horrendi belli obsidione soluta:
Gręcorum Procerum nostræ dolus imminet vrbi,
Sub tenebris cęcæ noctis, radiantibus armis,
Quem pariet malesuadus equus: descendere ab aluo
Illius, armatum mucrone videbitis hostem,
Et petere immensis Troianos viribus: ipsum
Nec conflictantem cum partu, acriq; dolore,
(Namq; viros pariet præstantes robore, & armis)
Partubus assueta edendis matrona iuuabit:
Sed fiet Lucina, ferum quæ struxerat ante,
Pregnantemq; vterum soluet Ioue nata virago,
Concita quæ stimulis irarum, sæpe superbos
Diruit à fundo muros, frameaq; trabali
Prosternit turmas equitum, peditumq; cohortes.
E Tenedo Graiæ naues hac nocte redibunt,
Et iunctæ Ducibus, quos moles claudit equina,
Inuadent vrbem somnoq; meroq; grauatam:
Deinde nimis longa satiatæ strage virorum,
Euertent summo pinnarum à culmine Troiam.
Atqui purpureum per lubrica strata viarum

Sanguinis effusi pelagus, cędisq; recentis
Voluitur vndosus fluctus. (miserabile visu)
Aenea fæmineis nectuntur vincula palmis,
Inque vtero clausus qui nunc latet ignis equino,
Nubila tangentes turres, caloq; propinquas
Consumet, Diuûmq; vorans sacra templa: cateruas
Inuoluet Lycias flammis, Troumq; maniplos.
Væh mihi, væh patriæ, quam mox Peloseius ignis
Vertet in exiguum cinerem: proh flebile fatum!
Troia antiqua ruit manibus fabricata Deorum,
Aequanturq; solo pulcherrima Laomedontis
Fundamenta domus. Teucris tot secla, tot annos
Congestas populatur opes Argiua iuuentus.
Te miserande fleo genitor, te lugeo mater,
Qualia (me miseram) cerno vos ferre, patiq;:
Tu Iouis Hercæi sine corpore truncus ad aram
Ense pater cæsus Pyrrhi sine honore iacebis:
Tu genitrix præstans natorum prole, potensq;
Ante alias omnes opibus, formaq; decora,
Dulichio data sorte Duci, post funera Troiæ,
Atque tot extinctos neruoso robore natos,
In rabidam vertere canem: sic sancit Olympus.
Te quoque mactatam lugebo Polyxena terra
In patria: atque vtinam hic aliquis de gente Pelasga
Me tibi iunxisset comitem: quid enim mihi talis
Est vsus vitæ? si me ad peiora reseruat
Fata? breui nostrum corpus teget hospita tellus.
Qualia dona mihi regina, & qualia coniux
Dona viro texit pro tot, tantisq; periclis?
Vos autem Teucri Troiæ infelicis alumni,
Pellite vana procul, mihi credite vera fatentis
Et dum fata sinunt, noxæ protrudite nubem,
Consulite in medium, vestris succurrite natis,
Dum fas: meta datæ namq; imminet vltima vitæ.
Corpus equi celans Græcorum pectora in aluo,
Rumpite vel saxis, vel acuto scindite ferro,
rite vel flammis, vel præceps mittite ponto:
tereat, rogus atque ingens hic fiat Achiuis.
nc mihi vos choreas agite, & conuiuia lęta,

Libantes pateras pro libertate recepta.
Sed quid prohibeo frustra, quod sanxit in alto
Iupiter? & certo statuerunt ordine Parcæ?
Troia ruet. Deus ecce Deus vos vrget ad Orcum
Præcipites: omnes hac nocte cadetis inulti,
Atque implorati Stygias tranabitis vndas.
Non peccant Superi, non peccant fata, sed ipse
Causa mali tanti Paris, & Spartana puella.
Venit summa dies, venit lacrymabile fatum,
Troia perit decepta dolis, & fraude Sinonis.
Veridico sic ipsa quidem fuit ore locuta:
Sed nemo sanctis parebat vocibus: illam
Namque bonam vatem, & suspectam fecit Apollo.
Rex Priamus pater increpuit, sic ore minatus.
Quis malus hac Dæmon te duxit vana puella?
Confidens, nec plena Deo, nec gnara futuri?
Nam quæcunque canis, frustra canis, improba vates.
Insano nondum morbo, turpiq; furore
Est animus fessus? nostris infesta choreis
Venisti, quando Troiæ bona tanta merenti,
Iupiter exhibuit, classemq; fugauit Achiuûm:
Dans libertatem, cunctis optabile donum.
Nemo arcum, aut pharetram sumit, celeresq; sagittas
Torquet in aduerso pugnantes pectore Troas:
Armorumq; silet strepitus, gladijq; quiescunt:
Carmina sunt nobis curæ; citharæq;, lyræq;,
Atque chori, & large positis conuiuia mensis:
Quas res ferre solet pax, aut victoria læta.
Non genitrix natum, non vxor luget ademptum
Marte virum, fratremq; soror germana cadentem
Aspiciens alta e specula, dat flebile carmen.
Tutelaris equum recipit Dea Pallas ad arcem
Adductum. Tu sola ruens ex ædibus, ore
Sæua canis patri, & patriæ postrema minaris,
Atque vrbem lætam turbas; & gaudia tollis
Hæc noua, quæ Teucris labuntur ab arce Deorum.
O male dispereas: nobis citharæq;, lyræq;,
Spumantesq; mero calices bona gaudia mensæ
Sint curæ: metus omnis abest, procul hoste remoto.

Non

Non Troianus eget te vana, & falsa monentes
Sic ait, & natam insanam in penetralia ferri
Iussit, & innumeris arctari colla catenis,
Atque manus vinclis. Vix illa inuita parenti
Paret: plena Deo in lectum quum procidit, altum
Ingemuit, noscens sua fata, & fata suorum:
Namq; animo vt coram præsens mala tanta videbat,
In patriæ ardentis grassantem mœnia flammam,
Et miseros ciues pro libertate necari.
Tractus equus stetit in templo, sacraq; Mineruæ
Arce, super pulchris tignis, fulcrisq; politis.
Troiani mactare boues, mactare bidentes,
Nunc in odoratis aris, nunc littore in vdo,
Hæc ingrata Dei sacra, ingratasq; hecatombas
Spernentes, alio vertebant lumina: passim
Qualibet in platea conuiuia lauta, dapesq;
Magnificæ, petulantia multa sed omneis
Inter erat, probris inquam petulnntia plena,
Vnde hinc, atque illinc verbis iactata proteruis
Ebrietas, vino molles faciente bibentes,
Cogebat multos multis indigna minari:
Namque animi postquam poto caluere Lyæo,
Alter in alterius faciem iactare capaces
Incepit calices, plenasq; euertere mensas.
Hac in stultitia, & luxu tota vrbe sepulta,
Paucis excubijs portarum est cura relicta.
Iam Sol Oceano properabat tingere currum,
Hesperio, linquens terras caligine mersas:
Nox diuina ferens vrbi excidium, atque ruinam,
Ilion, & naueis tenebris circumdedit atris.
At Venus in canum corpus mutata, Lacænæ
Astitit, arguta compellans voce puellam.
Pulchra tuus te Nympha vocat Menelaus in aluo
Clausus equi, Procerum lecta cum parte, Ducumq;,
Qui pro te circum bellantes mœnia Troiæ,
Priamidas contra turmas, Lyciasq; cohortes,
Sustinuere graues noctesq; diesq; labores.
Eia age abi, nec cura tibi regina, nec ipse
Sit Priamus, nec clade Phrygum. Troiaq; monere.

 Excidio

Excidio, aut pietas flectat te sancta mariti
Deiphobi: iam tempus adest, reddare priori
Coniugi, & in patriam redeas victrice carina,
Aspiciasq; tuos parto regina triumpho.
Hæc vbi dicta dedit fallax Cytherea, recessit:
His Helene deceptæ dolis, mora nulla cubile
Linquit odoratum, nitidaq; abscedit ab aula,
Deiphobo claudente latus, rectaq; Pelasgas
Tendit ad insidias vasta sub mole latentes.
Non sic Euphrosine blandarum prima sororum,
Aut Cytherea Venus niueis gestata columbis,
Instat iter cælo, visura Gnidumue, Paphumue.
Troades insignes vultuq;, habituq;, nitorem
Virginis Oebaliæ stupuere: atque omnis euntem
Aspiciens populus, putat vnam e sanguine Diuûm,
Aut Iouis vxorem: Diuæ introgressa Mineruæ
Templum ingens, præstantis equi mirabile textum,
Atque opus egregie factum lustrabat: vtrinque
Luminibus tacitis expendens singula, lente
Ter sed iens circum, & compellans sæpe Pelasgos,
Nomine quemque suo, qui fama sydera adibant,
Illorum vxores formoso corpore Nymphas
Voce recensebat submissa. Graia iuuentus
Intra claustra latens animum affligebat equinæ,
Præcipue Atrides, Helenam quum sensit adesse,
Atque loqui: flebat Tydides, mente reuoluens
Formosam Aegialen: lugere coëgit Vlyssem
Nomen Penelopes: stimulis agitatus amoris
Antyclus vxoris dilectæ Laodomiæ,
Præter tot Proceres, & reges, solus aperto
Ore alternantem incipiebat reddere vocem,
Sed Laertiades manibus clamantis hiatum
Vsque adeo pressans strinxit, tenuitq; prehensum,
(Ille licet frustra tentaret vellere nodos,
Dulichiæq; manus de labris vincula) donec
Linqueret exanimem vitalis spiritus: illum
Lugentes tacitis lacrymis Proceresq;, Ducesq;
In statu posuere caua coxendice equestris,
Vestibus exanguis decorantes corpus amici.

Atque alios Graios monuissent verba Lacęnæ,
Aethereo delapsa polo ni Pallas ad ædem,
Horrendo aspectu illi occurrisset: & inde
Longius abductæ sic ore minata fuisset.
Quonamusque ò demens agitat te dira libido?
Et desiderium thalami, externiq; Hymenæi?
Atque Atæ Veneris? nondum malesana mariti
Atridæ miserere tui? nec stringit imago
Te natæ? decimus iam circumuoluitur annus,
Mœcha per vndosum pelagus quum sponte secuta
Semiuirum Paridem, fugisti ad mœnia Troiæ.
Quid furis? & quonam Spartæ tibi cura recessit?
Troas adhuc insana iuuas? & funera differs
Laomedontiadæ regi? stultissima rerum
Non sentis hos esse dolos, quos improba Cypris
Tendit nocte tibi, corpus mentita senile,
Quo possit seruare suos: discede, tuosq;
Introgressa lares, venientes excipe naues
Græcorum flammis. Sic fecit inania cępta
Tenariæ Nymphæ Pallas redeuntis ad ædes.
Troianos epulis grauidos, madidosq; Lyæo,
Haud leuis oppressit somnus, languentia membra
Flumine Lethæo, gelidoq; papauere spargens.
Musica cessarat, requierant atque choreæ,
Hinc illi atque illinc fusi, sine more iacebant,
Crateras alij iuxta, mensasq; paratas,
Pocula nonnullis somno, vinoq; grauatis
Sponte sua in terram manibus delapsa fluebant.
Sic infœlices per opaca silentia habebat
Noctis amica quies Troas: nulliq; per vrbem
Sunt visi latrare canes, vel fundere cantus
Nympharum ante fores iuuenes: tacita ipsa manebat
In se Troia vocans spirantes funera Graios.
Arbiter interea belli descendit ab alto
Iupiter, & Teucris tulit exitiale talentum,
Moxq; Agamemnonias conuertit ad arma phalanges.
Illustre ad templum Liciæ discessit Apollo,
A se structa gemens perituræ mœnia Troiæ.
Diq; Deæq; omnes, quibus olim Pergama curæ,

 Excessere

Excessere sacris adytis, arisq, relictis,
Argos ad antiquum, ditesq, inere Mycenas.
Aesimides iuxta tumulum armipotentis Achilli,
Ostendit signum teda lucente Pelasgis,
Ipsa etiam ad multam noctem formosa Lacena
Iliadas ducens Euanteis Orgia circum,
De thalamo ad Tenedum qui spectat, & arua profundi,
Ardentem Lycnum socijs monstrauit Achiuis,
Plena velut quando fulgenti lumine Phœbe
Aurauit cœlum radijs, facieq, decora,
Non quando exacuens crescentis spicula cornu,
Orta in principio mensis tenebrosa videtur,
Vndiq, sed lucens totum fulgoribus orbem
Implet, & oppositos radios sibi Solis, & igneis
Attrahit: in noctis tenebris, & tristibus vmbris
Ore nitens roseo, talis Ioue nata puella,
Formosum tollens cubitum, moderamen amicum
Lucis, ad Argiuos summa direxit ab arce
Flammantem faculam: lumen sublime videntes
Lampadis Argiui, vertere ad littora proras:
Vrgebant nautæ pacata per æquora cursum,
Sperantes belli longos finire labores,
Addebantq, animos passim sibi quisque vicissim
Classe super nautæ, pedites Mauortis in aruis.
Ocyus impulsæ remis, Zephyrisq, secundis,
Dardanium littus Graiæ tenuere carinæ
Neptuni auxilio: cuncti de puppibus altis
Ad terram expositi, gladios, rabiemq, parabant,
Et sine Dardaniam strepitu, & clamore petebant.
Ipsi sunt equites peditum post terga relicti,
Ne si Troas equi somno, vinoq, sepultos
Hinnitu excirent, sumptis haud segniter armis,
Inachidas procul arcerent à manibus hosteis:
Aesimide laxante fores, & pinea furtim
Claustra, Duces intus clausi sine lege ruebant,
Crudele exitium Teucris, pestemq, ferentes,
Ipsæ vt apes patula e quercu, vel rupe cauatas
Quæ postquam dulci complerunt nectare cellas,
Occulta ceram texentes arte tenacem,

Ad pastum fusæ circum per florea rura,
Quicunque hac hospes transit, quicunque viator,
Esse putant mellis raptorem, atque agmine facto,
Illius ora petunt, & cuspide vulnera figunt.
Sic Proceres se se fundentes molis ab aluo
Inuasere Phryges dapibus, vinoq́; grauatos,
Illosq́; æterno mulctarunt frigore lethi.
Teucri improuiso à Danais hinc, inde petiti,
Vincuntur facile à multis: pars maxima inermis
Conciditur: pars magna toro deprensa necatur.
Sanguine terra natat: Troum ferit æthera clamor
Quærentum vitare fuga per nota viarum
Dilluuiem belli: quassata cadentibus ipsa
Troia cadaueribus, sonitum dabat, atque fragorem:
Myrmidones Teucris infensi ob funus Achillis,
Non absque irarum stimulis, hinc inde ruentes,
Vt Lybici ad cędes oniumq́;, boumq́; leones,
Impleuere vias numerosa strage virorum.
Troades in tectis potantes aure tumultum,
Et post cernentes oculis per mœnia ferri
Armatos Danaos, & cędere Troas inermes,
Aedibus in proprÿs pro libertate maritis
Colla secanda dabant gladio: sua dulcia matres
Pignora hirundineo deflentes more, cadebant
Ense super natos transfixæ pectora: tristis
Ante suos oculos coniux occumbere charum
Marte virum spectans, vltro properabat ad hostem,
Quem sæpe irritans probris, cogebat vt in se
Verteret inuitus gladium: nam cernere vultum
Nolebat victoris heri, vel vincula ferre;
Vnde (quod optauit votis) commune sepulchrum
Cum proprio est sortita viro: (miserabile) multæ
Gestantes vterum, partum effudere, suamq́;
Hunc super efflarunt animam, prius ore vocantes
Illas felices nimium, nimiumq́; beatas,
Quæ steriles, sine prole lacus Acherontis adibant,
Nec famulæ Graias transmittebantur ad oras.
Hinc atque inde volat Danaum dilecta iuuentus,
Et Troas dulci pro libertate ruentes

In ferrum, flammasq́, petit: ferit astra tumultus
Inachius mistus Phrygio: de vallibus Echo
Nunc Teucro sermone sonat, nunc garrula Græco.
Per noctem totam, totam est bacchata per vrbem
Vt turbo belli lacrymosi fluctibus actus,
Sanguinis effusi sitiens feralis Enyo.
Huic adiuncta comes Contentio, Troas in hosteis
Vrgebat Danaos, iterans sæpe ore profano,
Dum per fata licet lethali extinguite ferro
Inuisam gentem Superis, delete paratis
Omnes periuros flammis vno ordine Teucros:
Este viri fortes, pro vobis pugnat Iacchus,
Et qui Troas habet per strata cubilia somnus.
Mars etiam venit, ferus licet, attamen addens
Argiuis animum, Troiamq́, tuentibus vrbem
Auxilium præsens; vni non semper adhærens:
Nam modo se Teucris, modo se monstrabat Achiuis
Fauctorem, pugnæ varians persæpe tenorem.
Cæsia clamauit sublimi ex arce Minerua,
Aegida concutiens, clypeum Iouis altitonantis.
Aetheris intonuit grauiter quoque tractus; ob iram
Iunonis, Phrygiam cupientis perdere gentem.
Quin etiam insonuit tellus concussa tridente
Neptuni: accurrit Pluto ex terrestribus antris,
Permetuens Ioue ne irato, & Manorte furente
Omnes mortales nigro detruderet Orco
Mercurius, qui fert animas, idemq́, reducit.
Cuncta adeo Graijs armis quassata ruebant.
Vrbs intra atque extra miscetur tota tumultu,
Fæmineusq́, ferit plangor stellantis olympi
Firmamenta: virûm sed erat tunc maxima cædes.
Qui namq; ad Scææ fugiebant limina portæ,
Sperantes hinc posse manus euadere Achiuûm,
Ad stygias tenebras demittebantur ab hoste,
Hæc qui belligeris obsederat ante maniplis.
Excussus somno quidam sine veste, sine armis,
Dum vitare studet flammas, incurrit in enses.
Cęditur hic iaculo fixus: cadit ille sagitta,
Sternitur hic alius Balearis verbere fundæ.

E lecto

E lecto surgens alius, gladiumq; requirens,
Incidit infestæ quam non sperauerat hastæ.
Hic alius latitans tecti in penetralibus, hospes
Existens, hostem verbis compellat amicis,
Esse putans illum veterem sibi stultus amicum,
Sed non cum veteri iam congressurus amico,
Xenia quæ meruit tulit, interemptus ab illo.
In lecto quidam dum non videt omnia circum,
Concidit emisso traiectus pectora telo.
Ast alius Baccho plenus, trepidante tumultu,
Dum festinanter nimium descendere tentat,
Scalarum oblitus, præceps ruit e tabulatis.
Protinus infelix artus confractus, & ossa,
Vertebasq;, teres qua collum spina coërcet,
Eructat cum vino animam. Multiq; frequentes
Dum pugnant, rigidumq; rotant non segniter ensem,
Occubuere super confusæ stragis aceruum.
Turpiter at multi Graio à victore fugati,
In durum cecidere solum, de turribus altis
Postremum saltum saltantes Ditis ad oras.
Non pauci vt fures, clam per deserta locorum,
Hanc tempestatem belli euas re, suosq;
Vrendos Graio liquerunt igne penates.
Complures freti cæcæ caligine noctis,
Quum non auderent Græcis opponere frontem,
Nec possent vitare fuga crudelia fata,
Inter se mortem cuncti occubuere vicissim.
Vrbs orbata viris, & strage repleta recenti
In nulla effusum capiebat parte cruorem.
Nulla erat Inachidis pietas insania multa,
Namq; manu vrgentes nocturni tela tumultus,
Absque metu passim vastabant omnia flammis.
Sanguine fœdantes veneranda altaria Diuûm,
Mactabantq; senes indigna morte, genuq;
Supplicibus manibus tangentes hostis: ab ipsis
Vberibus raptos matrum, ignarosq; loquendi,
Infantes etiam iugulabant ante parentes,
Infantes quamuis patrum delicta piabant
Insontes: puero dum porrigit vbera mater,

Cum

Cum puero tenues animam diffundit in auras.
Quædam clamabat coniux me interfice ferro,
Ne data pensa traham dominæ subiecta Lacænæ:
Aut me Tydides captiuam ducat ad Argos,
Ascendatq; meum victor de nocte cubile.
Hæc laqueo collum fregit, bibit illa cicutam:
Non paucæ ex altis se deiecere fenestris,
Ne positum aspicerent collum venale sub hasta.
Collectæ vero volucres hinc inde rapaces,
Atque canes aliunde alij, per tecta, per vrbem,
Conuiuæ pariter terrestres, aërijq;,
Cæsorum tetrum potarunt ore cruorem,
Horrendumq; cibum carpserunt: gutture hianti
Latrantes alij, spirabant vulnera, cædes:
Latrantes alij lugebant, & dominorum
Immites auido laniabant viscera morsu.
Dum sic res agitur, dum sic pugnatur vtrinque,
Nec Teucro cedit Graius, nec Teucer Achiuo,
Deiphobi recto properabant tramite ad ædes
Dux Laertiades, & Dux Menelaus Atrides,
Ambo lupis similes, qui ventre vrgente, profundis
Saltibus egressi, brumali nocte bidentes
Incustoditas laniarunt ore, deinde
Cum præda ad catulos, & lustra obscura profecti,
Liquerunt lacrymas pastoribus, atque querelas.
Sic etiam reges pugnando fortiter ambo
Cum populo innumero, multos congredier ausos,
Ad nigrum misere Chaos. Noua pugna, nouiq;
Armorum strepitus surgebant, atque tumultus:
Huc etenim clari ciues, socijq; coibant,
Deiphobi Graios cupientes pellere tectis;
Cominus audebant multi confligere ferro,
Eminus aëriæ multi de culmine turris
Iactabant vastasq; sudes, fractosq; molares.
Quis cladem referat fando? quis vulnera dicat?
Quis tot præclaros obitus? quis funera vulgi
Explicet? aut belli posset numerare labores?
Plurimus hic illic gladio mactatur & hasta,
Atque per amborum parteis Mors sæua vagatur,

Nunc

Nunc hos, nunc illos trudens ad Tartara falce.
Exarsere animis Menelaus, & acer Vlysses,
Et caput armati galeis, & pectora scutis,
Telorum quamuis plueret densissimus imber
Desuper, & ciues obstarent vndiq;, in ipsam
Irrupere domum: postes perfregit Vlysses:
Armatum vero Atrides aliunde secutus.
Deiphobum celer excepit, mediamq; per aluum
Ensem transadigens, hepar, intestinaq; fudit:
Sic miser oblitus famæ, & virtutis auitæ.
Deiphobus confossus humi sine honore iacebat.
Sponte sua sequitur bello acquisita maritum
Tyndaris, & lęto nunc gaudet fine malorum,
Nunc eadem dolet, & longo velut excita somno,
Clam secum luget, patriæ memor, atque suorum.
Pyrrhus Achilleides multorum cæde cruentus,
Confectum bello Priamum, senioq; trementem,
Aulai e medio traxit barba, atque capillo,
Dein Iouis Hercæi sacram mactauit ad aram,
Vlcisens Helenæ opprobrium, cędemq; parentis.
Non exaudiuit lacrymas, nec verba precantis,
Ad Pelei aspiciens æquali tempore canos,
Aut tanti regis sortem est miseratus acerbam,
Cui quamuis sæuus tamen ante pepercit Achilles,
Vt qui debuerat simili post ipse perire
Interitu, ante sacram veracis Apollinis aram.
Delphicus aggressus quando ipsum miles, vt hostem
Sacrati templi gladio transfixis acuto.
Dulichij Herois manibus (miserabile fatum)
Astyanacta parens deiectum e culmine turris,
Vnde pater Priamus pugnas spectare solebat,
Andromache largos oculis stillantibus imbres,
Flebat, & immites Superos, & fata vocabat.
Cassandram Aiacis natus violauit Oili
Palladis in templo, & Diuæ simulachra tenentem:
Abnuit auxilium vati Dea Pallas, at ipsam.
nius ob noxam, cunctos mulctauit Achiuos,
Disiecitq; rateis, & iacto fulmine ab alto
Aethere, raptorem scopulis infixit acutis.

Clam

Clam Venus Aenean, fessumq́; ætate parentem
Sustulit Anchisen, cladem miserata suorum,
Et procul à patria, & patriæ fatalibus aruis,
Italiæ fecit reges, lateq́; tyrannos:
Sic etenim certo firmarant fœdere Parcę
Non sine consilio summi Iouis, atque Deorum,
Vt Veneris natis, clarisq́; nepotibus esset
Aeternum imperium, & Latiæ sine fine secures.
Dis par Antenor tota cum prole, minoris
Auxilio Atridæ, Phrygiæ discessit ab oris
Tutus ad Illyricas sedes, fontemq́; Timaui.
Non etenim in charos gratus Menelaus amicos,
Hospitis est æqui, & mensæ oblitus opimæ,
Ipsum qua excepit mitis matrona Theano.
Laodice infelix vasto telluris hiatu
Es rapta e patria terra Phlegethontis ad vndas:
Nec te Thesides Achamas, aliusue Pelasgus
Captiuam abduxit Spartam, ditesq́; Mycenas.
Non ego tot belli possum numerare labores,
Musarum hic labor est: ego vero carmen vt ipsum
Cornipedem impellam, properans contingere metam.
Leucothoe interea fuscis inimica tenebris,
Paulatim albescens, aurabat lumine terras,
Atque atram pariter noctem, stellasq́; fugabat.
Græci exultantes successibus, atque trophæis,
Sanguineo partis bello, duroq́; labore,
Vrbem lustrabant, quisquam ne forte lateret,
Effugiens cędem popularem, & spicula Mortis.
Multi adeo capti in tectis, cęcisq́; latebris,
Vt rete, aut hamo pisces in gurgite ponti,
Deuincti post terga manus agebantur ad æquor.
Tum vero e domibus gazas rapiebat Achiuus
Victor, & e templis pulchra ornamenta Deorum:
Nec pauca e thalamis tollens monimenta relictis,
Iliadas matres misera cum prole trahebat
Ad naues, essent finiti vt præmia belli.
Posthæc vxerunt flammis crepitantibus vrbem:
Quam trifido telo maris arbiter Ennosigeus
Mœnia concutiens, fundo disiecit ab imo.

Illa Deûm fabricata manu sic diruta Troia,
Laomedontiadis facta est commune sepulchrum,
Aspiciens Xanthus prædantes Pergama flammas,
Emisit lacrymas, & mox se condidit vndis.
Pulchra sed Aeacidæ mactata Polyxena ad vrnam
Sanguine placauit ventos, iramq́ue superbi
Pelidæ: Iliacas sortiti deinde puellas,
Diuisere sibi raptas ad littora prædas,
Quas vbi non segnes nautæ imposuere carinis,
E Troiæ læti soluerunt littore Achiui.

AD RANVTIVM FARNESIVM PARMÆ, ET PLACENTIÆ PRINCIPEM SERENISS.

DECVS *meum* RANVTI
In ore sessitare
Cuius Suada gaudet,
Astrea virgo pectus
Communit, & penates:
Themisq́ue præses æqui
A te, tuisq́ue sceptris
Nunquam (quod ipse noui)
Latum recedit vnguem.
Si lectus est Coluthus,
Et virginis Lacænæ
Raptus, Phrygisq́ue præda
Aduecta naue Troiam:
Nunc oro te per ipsas
Musas tibi fauenteis,
Lauri legas sub vmbra,
Tectisue sub paternis
Aegyptium poetam.
Qui cum lepore scribit,
Et laude gloriosa
Priami Duces peremptos,
Et Ilium perustum
Græco igne, & arte Graia.

Pelusius magister
Tuus, tuusq; vates
Tibi, tuoq; fratri
Grateis aget trecentas,
Et pro salute patris
Supplex Deum rogabit.

FINIS.

Errores corrigendi.

Pag. 15. pro chlena lege chlęna *Apud Coluthum.*
Pag. 19. pro sparle lege sparsæ

